

Komandi partur:

Sjálvandi høvdu sumbingar eisini sítt »hav«. Men tað var illa dámt, tá ið ein hvalbingur kláraði at lyfta tí.

Elia og Johan Hendrik Joensen, sum 14 ára gamal spleisaði allar av á uppboðssølu

Tað skuldi ikki sigast um Christian í Ólastovu, at hann var útideyður av brennivíni

Jens Christian Evensen, prestur, fekk beini fyrri spøkilssum í Sumba

Hetta skuldi vera serliga ringt í tíðini hjá prestinum Jens Christian Evensen, sum var prestur í Hvalba seinnapartin av 19. øld. Tað finst ein áhugaverd bók hjá konu hansara, Onnu, har eisini verður greitt frá tíðini í Hvalba.

Hetta við spøkjarinum skuldi vera serliga ringt í einum húsum, har teir táverandi íbúgvaramir ikki sjálvir høvdi framt hetta »gravrán«. Hetta var gjørt av teimum, sum búðu har frammanundan.

Hetta var serliga ringt um midnáttartíð, og tað var hvørt kvøld. Tað kendist, sum um ketur vóru drignar um øll húsini. Húsfólkini sendu so í síni neyð boð eftir Evensen, sum eins og flestu aðrir prestar skuldi hava studerað svartakunst, og sum var hildin at duga meira enn at mata seg.

Evensen kom so allan vegin úr Hvalba. Tað var fullmáni, tá ið hann kom vegin fram. Prestur fór beint í spøkilsishúsið. Hann gav øllum boð um at fara út um. Hetta galt eisini kúnna. Eingin mátti lúra ella hyggja. Men onkur hevði kortini lúrt og hevði sæð prestin ganga runt húsini ein veg og so triggjar ferðir hin vegin. Síðan fór hann inn í húsið og steðgaði har eina løtu.

Komin út aftur segði hann við fólkini, at nú kundu tey trygt fara inn aftur, tí nú var spøkingin manað í jørðina.

Prestur vildi ikki gista, og hann fór beint avstað aftur saman við sínum fylgjara, Joen Jacob Joensen, sum bar leypin hjá presti. Tá teir komu so langt, at bygdin ikki sást longur, gjørdist leypurin knappliga ógvuliga tungur, sum um hann var fullur av blýggi, og fylgjarin segði aftaná, at »tað var ikki meira enn at vit knógvaðu til Lopra.« Eg spurdi Jóan Jakku, um hann trúði hesum. »Ja, hvat skal ein trúgva, eitt er vist, at leypurin knappliga bleiv so tungur, sum eg havi sagt, og hvat kann tað hava verið annað enn at spøkjarið er komið í leypin, tá vit vóru komnir so langt, at bygdin var horvin handan heygjarnar. Presturin legði okkum eisini so dýran við, at

Onnur grannastevnan hjá Kristian Djurhuus var í Fámjin

vit máttu ansa eftir ikki at traðka í hansara fótaspor, tí so vildi alt ilt koma yvir okkum. Ikki fyrr enn vit komu so langt, at kirkjan í Vági kom undan, lætnaði leypurin líka knappliga, sum hann var tyngdur.«

Nú kann ein trúgva tí ein vil. Kanska hevur Evensen verið ein slíkur sálarfrøðingur, at hann hevur vitað, hvussu hann skuldi basa slíka yvirtrúgv. Kanska hevur tað verið vitanin um jørðina, sum var tikin úr kirkjugarðinum, sum hevur ávirkað fólk soleiðis, at tey hava billað sær inn at hava hoyrt okkurt forborgið, um tað einki hevði uppá seg. Bara tað, at prestur hevði verið á staðnum, kundi gera tað, at fólk tóku møgulig ljóð sum náttúrlig.

Bardagi avgjörði ósemjur

Eg hevði fingið at vita, at grannastevnur hjá Gudmundi Effersøe, pápa Oliver, kundi vara í fleiri dagar í Sumba, og at tær vóru roknaðar fyrri at vera líka stuttligar sum brúdleyp.

Tá var tað javnan soleiðis, at tá ið tveir menn ikki kundi semjast, at teir fóru at glímaast fyrri at fáa avgjört, hvør ið skuldi hava rætt. Hetta gekk soleiðis fyrri seg, at teir skuldu taka í buksurnar á hvørjum øðrum niðri við knøini. Tann, sum fekk hin upp frá og lagt hann niður, hevði vunnið trætna. Sýslumaðurin steðgaði ikki slíkum avgerð-

um, uttan so at vandi var fyrri, at borðið, hann sat við, koppaði.

Men eg hevði ongan hug til at brúka so langa tíð uppá eina grannastevnu. Spurningurin var eisini, hvussu tað samsvaraði við vanliga rættarfatan at avgera stríðsmál á henda hátt.

Men eg var nú spentur uppá, hvussu grannastevnan í Sumba fór at spæla av.

Dansistovan var smekk full av fólki, menn og dreingir. Tað hevði altíð verið skikkur í Sumba, at dreingir í skúlaaldri sluppu við til grannastevnu. Hetta kundi so vera í lagi, so leingi teir ikki órógvaðu, og tað gjørdur teir ikki. Teir klappaðu óført saman við teimum vaksnu. Men tað kundi gerast kvalið inni við so mongum fólki.

Viðgerðin av málunum, sum vóru til viðgerðar, var eisini sámlig, men tað vóru tó nógvir stikkpillarar um gamlar syndir, hóast hesar einki høvdu við málina á dagsskránni at gera.

Johan Hendrik spleisaði allar av

Sum áður nevnt var ein fastur partur av dagsskránni á grannastevnum sála av felags økjum. Tað var tað øðrvísi í Sumba í mun til aðrar bygdir, at menn kappaðust um at bjóða hvønn annan av. Tað kendist sum menn hildu sína æru vera gingna ov nær, um onkur annar bjóðaði meira enn teir.

Eg minnst serliga eitt dømi, tá ið rætturin til bit á Sumbiar hólmi skuldi seljast. Her var kappast um at bjóða sum vanligt. Men beint áðrenn hamaraslag var ein nýggjur, sum gav boð. Hetta var ein heilt ungur drongur, beint konfirmeraður. Hetta fekk mannin við seinasta boðnum at siggja reytt. Ein slíkur grønskollingur skuldi ikki bjóða hann av. Ættarfólk hansara vóru eisini illa við av dirvinum hjá dronginum og bóðu hann halda aftur. Men hesum lurtaði hann ikki eftir og helt áfram at geva boð. Hann fekk eisini hamaraslag og rindaði prísinn, sum gjørdist um tað dupulta av tí vanliga.

Hetta var Johan Hendrik Joensen, sum seinni gjørdist varamaður á tingi fyrri tjóðveldisflokkinn. Hann gjørdist eisini nevndarlimur og eitt skifti formaður í fiskimannafelagnum

Johan Hendrik var sera errin um sín sigur. Hann var ein rættur sumbingur, teir vildu altíð vera bestir! Johan Hendrik gjørdist seinni stórur ognarmaður.

Eisini kapping um brúðargávur

Hetta kappingarlyndi sást eisini við brúðargávum. Tað vanliga var at hava stór brúdleyp við nógvum brúðarsveinum og -gentum. Tað var eisini vanligt at bjóða allari bygdini og eisini grannabygdunum.

Gávurnar vórðu latnar dagin eftir, tá ið tað var brúðarhús. Tær vóru ofta kontantur peningur. Tá ið ein gestur sá, hvat tann undanfarni hevði latið, so lat hann eitt sindur meira. Tað, sum kom inn, var ofta meira enn ríkiligt at gjalda útreiðslurnar av brúdleypinum. Aftaná bleiv so tosað um, hvussu brúdleypið hevði loyst seg. Tað var ein, sum kortini ikki var so heppin, og sum hevði havt undirskot av sínum brúdleypi. Hann royndi so at fáa undirskotið av brúdleypinum trekt frá í skatti. Men hesum hildu skattamyndugleikarnir ikki vera heimild fyrri!